

شخصیت تاریک

www.ketab.ir

دکتر محمدرضا صفاریان طوسی
عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی
واحد مشهد

مازیار صفاریان طوسی
دانشجو کارشناسی ارشد روانشناسی بالینی
دانشگاه شهید بهشتی

سرشناسه	: صفاریان طوسی، مازیار، ۱۳۷۴
عنوان و پدیدآور	: شخصیت تاریک/ مازیار صفاریان طوسی، محمدرضا صفاریان طوسی.
مشخصات نشر	: مشهد: مؤسسه فرهنگی، هنری و انتشاراتی ضریح آفتاب. ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	: ۸۰ ص.:
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۴۷۶-۴۱۹-۳
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
موضوع	: خودشنیفتگی / ماکیاولیسم (روان شناسی) / اختلالات شخصیتی
یادداشت	: کتابنامه.
شناسه افزوده	: صفاریان طوسی، محمدرضا، ۱۳۴۴
رده بندی کنگره	: BF ۵۷۵
رده بندی دیویی	: ۱۵۸۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۷۳۵۲۱۹۳

مرکز پخش:

مشهد - خیابان امام خمینی - جنب اداره کل آموزش و پرورش خراسان رضوی

تلفن سفارشات: ۰۵۱ - ۳۲۲۸۱۴۱ * دفتر نشر: ۰۵۱ - ۳۲۲۸۰۱۶۷

تلفن بارگزاری: ۰۵۱ - ۳۲۲۸۱۴۱

مؤسسه
فرهنگی و انتشاراتی
ضریح آفتاب

Email: zarihaftab@gmail.com Website: www.zarihaftab.ir

نام کتاب	شخصیت تاریک
مؤلف	مازیار صفاریان طوسی / محمدرضا صفاریان طوسی
ناشر	مؤسسه فرهنگی، هنری و انتشاراتی ضریح آفتاب
طراح و صفحه آرایی	مؤسسه ضریح آفتاب
نوبت چاپ	اول ۱۳۹۹
قطع	وزیری
شمارگان	۱۰۰۰ نسخه
قیمت	۱۵۰۰۰ تومان
چاپ	دقت
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۴۷۶-۴۱۹-۳

فهرست

۹	مقدمه
۱۳	ماکیاولی
۱۴	ویژگی های شخصیت ماکیاولی
۱۷	شخصیت ماکیاولی پایین
۱۸	ویژگی شخصیتی ماکیاولی در کسب و کار
۱۹	نقش طبیعت و تربیت در شخصیت ماکیاولی
۲۰	هوش ماکیاولی در فرایند تکامل
۲۴	خودشیفتگی
۲۸	نظریه های نزکوهات
۳۲	تیپ های فرعی خودشیفتگی
۳۲	ملاک تشخیصی خودشیفتگی
۳۳	عزل اختلال شخصیت خودشیفته
۳۴	ویژگی خودشیفتگی و کسب و کار
۳۶	خودشیفتگی از دیدگاه روانشناسی تکاملی
۳۷	درمان اختلال شخصیت خودشیفته
۳۸	جامعه ستیز
۴۰	تفاوت جامعه ستیز و ضد اجتماعی
۴۳	ملاک های تشخیصی ضد اجتماعی
۴۳	مغز و اختلال جامعه ستیز
۴۷	جامعه ستیز در فرایند تکامل

مقدمه

از زمان جنگ جهانی اول، علاقه‌مندی به سنجش شخصیت موجب افزایش دانش و ایجاد تکثیرش در این خصوص شد. دانشمندان در حدود فهم چستی شخصیت و عوامل تعیین‌کننده آن و مؤلفه‌های تشکیل دهنده شخصیت بهنجار و دایه‌نکار برآمده‌اند. آلپورت در سال ۱۹۳۷ تقریباً ۵۰ تعریف درباره شخصیت را با مرور ادبیات مربوط به آن جمع‌آوری نمود. در تعاریف اولیه بر ابعاد بیرونی و اشکار تأکید شده و از سازمان درونی آن غفلت شده است (هارلوک، ترجمه شریفی درامدی، ۱۳۹۰). گرچه یک تعریف واحد برای تمام نظریه پردازان شخصیت قابل قبول نیست. ولی می‌توانیم بگوییم شخصیت الگوی صفات نسبتاً دایمی ویژگی‌های منحصر به فرد است که به رفتار شخص ثبات و فردیت می‌بخشد (رابرتس و مروچک، ۲۰۰۸). به نقل از فیست و همکاران، ترجمه سید محمدی، ۱۳۹۸).

روانشناسان اغلب قبول دارند که کلمه "شخصیت" از واژه پرسونا به دست آمده است. پرسونا به ماسک نمایشی اشاره دارد که هنرپیشه‌ی رومی در نمایش یونان بر چشم می‌زند تا نقش یا ظاهری کاذب را نمایش دهد (فیست و فیست و رابرتس، ترجمه سید محمدی، ۱۳۹۸).

در دهه اخیر روانشناسان شخصیت در تحقیقات توجه خودشان را به سمت سه ویژگی شخصیت ماکیاوولی، خودشیفتگی^۱ و جامعه‌ستیز^۲ متمرکز ساخته‌اند. ویژگی‌هایی که مجموعاً

^۱ -machiavellism

^۲ -narcissim

^۳ -psychopathy

تحت عنوان مدل سه گانه تاریک یا شخصیت تاریک شناخته می شوند (یک و وزیر، ۲۰۱۵). متغیرهای سه گانه تاریک به نظر می رسد تلویحات زیادی در حیطه هایی زندگی انسان از رفتاری جنسی تا ایدئولوژی های سیاسی دارند. یافته ها بیان می کنند که صفات شخصیتی سه گانه تاریک بخش مهمی از شخصیت را در بر می گیرد که با آرایه های از پیامدهای اجتماعی مرتبط است؛ بنابراین، بررسی دقیق چنین سازه هایی اهمیت زیادی دارد (لی و همکاران، به نقل از امیری و یعقوبی، ۱۳۹۵).

ویلیامز و پلهاز (۲۰۰۲) از پیشگامان اولیه در طرح این دیدگاه معتقدند که این سه ویژگی بر مؤلفه های زرنگی غیراجتماعی چون قلدری و تبعیض نژادی (جوناسون، ۲۰۱۲)، شرارت، سردی عاطفی، نیرنگ و پرخاشگری (پلهاوز و ویلیامز، ۲۰۰۲) متمرکز است. به طور سنتی، صفات سه گانه تاریک شخصیت، از سه ساختار مستقل با کمی همپوشی تشکیل شده است. کیمبل، رادیچ و سدیگادورز (۲۰۰۲) نیز اظهار می دارند که سطوح بالای شخصیت تاریک در افراد، با سطح همدلی پایین همراه است و این افراد تمایلی به حفظ روابط طولانی مدت ندارند. شخصیت تاریک با فحاشی (سامز، وایرز، بوچور و پیارک، ۲۰۱۲)، مصرف مواد مخدر در آینده (جانسون و اوست، ۲۰۱۰)، تمایل مردها به رابطه جنسی کوتاه مدت و تنوع طلبی آن ها^۱ کارار، کمیل و مانسر، ۲۰۱۴)، گرایش زن ها به گریز از وظایف ضروری (لیونز و رایس، ۲۰۱۴) و دروغگویی (وارنون و لویز، ۲۰۱۴) رابطه مثبت و معناداری دارد. پس عجیب نیست اکثر افراد این صفات سه گانه را به متمایل به آسیب ها در نظر می گیرند (راسم و کولار، ۲۰۱۲).

در "بد رفتار کردن: رفتارهای ناخوشایند در روابط بین فردی" اثر کوالسکی^۲ (۲۰۰۱)، این سه ویژگی شخصیتی بیشتر از همه، توجهات را به خود جلب کرده اند. صفات تاریک شخصیت فرمول بندی جالب و پرتعدادی است که به سرعت در حال رشد است و روانشناسی جیمز باند^۳ نام گرفته است (یوسفی و پیری، ۱۳۹۵). بخش تاریک شخصیت بافت جالبی در روانشناسی

^۱ - Back & Vazire

^۲ - Lee & et al

^۳ - Jonason

^۴ - Paulhus & Williams

^۵ - Kowalski

^۶ - James Bond

شخصیت، روانشناسی اجتماعی و سازمان‌دهی رفتار است (آردیچ و اوزسوی، ۲۰۱۶). ادبیات پیرامون سه شخصیت منزجرکننده اجتماعی گسترش و تمایزات آن‌ها مبهم و پیچیده گردیده است. در نتیجه برخی پژوهشگران صفات سه‌گانه تاریک (DT) را در نمونه‌های جمعیتی بهنجار معادل یکدیگر دانسته‌اند (مک‌هوستی، ورزل و سیزارتو، ۱۹۹۸، به نقل از امیری و یعقوبی، ۱۳۹۵). بی‌شک سه‌گانه‌ی تاریک شخصیت صرفاً نوعی نگاه نو به شخصیت در بستر رفتارهای اجتماعی بوده و تأکیدی غیر بالینی (به عبارت دیگر تحت بالینی) به ابعاد تاریک شخصیت دارد (عطاری و چگینی، ۱۳۹۵). در تلاش جهت سازمان‌دادن دیدگاه‌های پیرامون این صفات شخصیتی و غنی‌رغم اختلاف نظر و مجادله‌ها، پانلوس و ویلیامز (۲۰۰۲) به منظور تشویق محققان جهت بررسی و مطالعه این صفات در کنار یکدیگر، بیان داشتند که صفات سه‌گانه تاریک به دلیل همپوشی در بُعد نظری و روان‌پنجی، رفتار گسترده‌ای را در بر می‌گیرند و بنابراین سه سازه شخصیتی خودشیفته، ماکیاویسم و جامعه‌ستیز در قالب صفات سه‌گانه تاریک شناخته شدند (جونز و پالهااس، ۲۰۱۴، به نقل از امیری و یعقوبی، ۱۳۹۵). در این کتاب ضمن توضیحات در خصوص صفات سه‌گانه شخصیت تاریک، نگاه تکاملی یا فرگشتی^۱ (EP) به چگونگی شکل‌گیری این صفات در طول تاریخ می‌اندازیم.

نظریه تکاملی در علوم اجتماعی، روانشناسی و طبیعی به بررسی صفات روانی نظیر حافظه، دراک و زبان و شخصیت از طریق چشم‌اندازهای تکاملی می‌پردازد. همچنین موفقیت علمی روانشناسی تکاملی از پیشگامان در حیطه بقا، جنسی، راهبردهای جفت‌گیری، تعارض‌های جنسی، فرزند پروری، خویشاوندی، همکاری و پرخاشگری می‌باشد (باس، ۲۰۰۸). این شاخه به دنبال شناسایی این است که کدام صفات روانی انسان نتیجه سازگاری تکامل پیدا کرده‌اند.

نظریه تکاملی فرض می‌کند که منشأ واقعی صفات به دوران نیکان ما برمی‌گردد. منشأ واقعی شخصیت تکامل است بدین معنا که شخصیت توسط تعامل بین محیط همواره متغیر و زبان و ذهن متغیر ایجاد می‌شود (فیست و فیست، ترجمه سید محمدی، ۱۳۹۸). نظریه پردازان شخصیت از منظر دیدگاه تکاملی، رفتار، افکار و احساسات انسان و به‌طور کلی شخصیت انسان

^۱ -Ozsoy&Ardic

^۲ -Jones

^۳ -evolutionary psychology

از نگاه زیست‌شناسی و روانشناسی تکاملی مورد مطالعه قرار می‌دهند. چارلز داروین احتمالاً شایسته داشتن عنوان اولین روانشناس تکاملی است. حدوداً یک قرن پس از او، پژوهش‌های زمینه‌ساز مطالعات بسیاری در این حوزه شد. نکته مهم و کلیدی در روانشناسی تکاملی این است که سازوکارهای روانشناختی هم درست مانند سازوکارهای زیستی نتیجه‌ی میلیون‌ها سال تکامل از طریق انتخاب طبیعی هستند؛ بنابراین روانشناسی تکاملی به ما می‌گوید که سازوکارهای روانی نیز جنبه‌ی وراثتی دارند و در گذشته احتمال بقا و تولید مثل نیاکان ما را افزایش داده‌اند.

دیدگاه تکاملی در صفات سه‌گانه نشان می‌دهد که تاریکی صفات سه‌گانه آسیب‌شناسی نیست، بلکه به‌جای آن، راهبردهای اجتماعی «جایگزین» هستند (یونون و ویستر، ۲۰۱۲). این استراتژی‌های اجتماعی اغلب خود را در شیوه‌های اجتماعی نامطلوب آشکار می‌کنند (مثلاً رفتارهای تحریم و تجاوز) و به‌این ترتیب آن‌ها به‌عنوان آسیب‌شناسی می‌شناسند (جاناسون و همکاران، ۲۰۱۵ و کات و باله‌اوس، ۲۰۰۸). به نقل از جاناسون و دینولد و مدیلتون (۲۰۱۵)، باس (۱۹۹۱) بر این باور است که "هر وقت افراد از نظر شیوه‌های مربوط به مسایل بقا و تولید مثل که انسان‌ها باید حل کنند تفاوت داشت باشند، برتری انتخابی به آن‌هایی خواهد گرفت که توانایی‌شان در تشخیص دادن این تفاوت‌ها آن‌ها را قادر می‌سازد تا برزندگی خود را بیشتر کنند." وی تفاوت‌های فردی و شخصیت را به‌عنوان راهبردهایی برای حل کردن مسایل انطباقی برداشت می‌کند. از آن مهم‌تر، حساس بودن به این تفاوت‌ها در شخصیت و آگاه بودن از آن‌ها، برای تولید مثل را به درک کننده می‌بخشد (فیست و همکاران، ترجمه سید محمدی، ۱۳۹۸).

نظریه تاریخ زندگی^۱ (LH) یک نظریه میان سطحی تکاملی است که چگونگی توزیع انرژی در وظایف مختلف زندگی توصیف می‌کند، وظایفی چون قرارهای ملاقات عشقی، فرزند پروری، سرمایه‌گذاری خویشاوندی (کاپلان و گانجستاد، ۲۰۰۵). به نقل از مک دونالد، دونالد و ناوارته، (۲۰۱۲)، از این رو بر اساس راهبردهای تاریخ زندگی تبیین ویژگی‌های سه‌گانه شخصیت تاریک جذابیت خاصی را به همراه خواهد داشت.

۱ - Kurt & Paulhus

۲ - Jonason, & Dumevold, & Middleton,

۳ - life history theory

۴ - McDonald & Donnellan & Navarrete